

JAROSŁAW HERBERT, BEATA PRUKOP
Uniwersytet Rzeszowski

**Wybrane imprezy kulturalno-rozrywkowe
w powiecie bieszczadzkim oraz ich wpływ
na rozwój turystyki w tym regionie**

Wprowadzenie

Potrzeba rozrywki należy do podstawowych potrzeb współczesnego człowieka. Wiąże się z naturalną skłonnością człowieka do oderwania się od spraw codziennych bądź do urozmaicenia życia. Forma i miejsce zaspokajania tej potrzeby zależy od szeregu czynników, w tym przede wszystkim od preferencji osobistych, zainteresowań, wieku, stanu rodzinnego, sytuacji materialnej itd. Jednym ze sposobów zaspokajania potrzeby rozrywki jest turystyka.

Dzięki uprawianiu turystyki organizm podtrzymuje sprawność fizyczną, jakże ważną w dzisiejszych czasach, a przy okazji ułatwia utrzymanie aktywności intelektualnej. Organizm człowieka staje się bardziej odporny na trudności codziennego życia oraz jest bardziej zahartowany¹.

Zły program imprezy powoduje niezadowolenie i co za tym idzie, dyskomfort turysty. Zatem nie wypoczywa on należycie i nie regeneruje swych sił fizycznych oraz psychicznych. Program imprezy turystycznej powinien być bogaty i rozbudowany, dlatego że zbyt ubogi może wywołać niezadowolenie, uczucie niedosytu, pewnej straty. Powierzchnowość zwiedzania, złe dopasowanie programu do grupy, wywołuje uczucie pewnego braku, który przekłada się na obraz całej imprezy. Zjawisko turystyki masowej powoduje przeludnienie miejscowości turystycznych,

---

¹ P. Różycki, *Zarys wiedzy o turystyce*, Wydawnictwo Proksenia, Kraków 2006, s. 71–72.

przekroczenie pojemności i chłonności turystycznej regionów sprawia uczucie dyskomfortu i prowadzi do zmęczenia, znużenia i zniechęcenia².

1. Cel i metody badań

Celem pracy jest opisanie wybranych imprez kulturalno-rozrywkowych odbywających się na terenie powiatu bieszczadzkiego, ocena atrakcyjności turystycznej tych imprez, oraz ocena ich wpływu na rozwój turystyki w powiecie w opinii turystów odwiedzających imprezy.

Przedmiotem badań są wybrane imprezy kulturalno-rozrywkowe odbywające się w powiecie bieszczadzkim.

Na podstawie sformułowanego wcześniej celu głównego została wysunięta hipoteza główna:

1. Wybrane imprezy kulturalno-rozrywkowe mają duży wpływ na rozwój turystyki w powiecie bieszczadzkim.

Wskaźnikiem tego wpływu były odpowiedzi badanych respondentów.

2. Metody badań i materiał badawczy

W niniejszej pracy wykorzystano metodę anonimowej ankiety, w której znalazły się proponowane odpowiedzi. Zostały one wybrane, tak aby jak najdokładniej określić cel badań. Często respondenci mieli problem z konkretnym określeniem odpowiedzi, dlatego też w kilku pytaniach znalazło się puste miejsce na odpowiedź. Niniejsza ankieta składa się z 11 pytań oraz metryczki. Badania przeprowadzono na grupie 100 turystów w miejscowościach, w których odbywały się imprezy kulturalno-rozrywkowe. Badania przeprowadzane były w czasie trwania ww. imprez.

3. Charakterystyka obszaru badań

Powiat bieszczadzki położony jest w województwie podkarpackim i jest on najbardziej wysuniętym na południowy-wschód obszarem kraju. Powiat graniczy od wschodu i południa z Ukrainą, będącą jednocześnie granicą Unii Europejskiej. Na południu, w rejonie szczytu Krzemieniec, na niewielkim odcinku

---

² Ibidem, s. 72.

granicy, powiat styka się ze Słowacją i Ukrainą. Na terenie powiatu znajduje się najbardziej wysunięty na południe punkt Polski. Jest to szczyt Opołonek (49°00' szer. geogr. pn)³.

Powiat tworzą trzy gminy – Czarna, Lutowiska i Ustrzyki Dolne. Powiat bieszczadzki zajmuje powierzchnię 1137,97 km² i pod względem wielkości zajmuje piąte miejsce w województwie. Położony jest na obszarze górskim, który to należy do wielkiego łańcucha Karpat. Jest to obszar słabo przekształcony przez człowieka, w dużym stopniu zachował swój pierwotny charakter⁴. Na terenie powiatu bieszczadzkiego całkowita chroniona powierzchnia w formie rezerwatów przyrody wynosi 1697 ha, są to⁵: Rezerwat Zakole, Rezerwat Śnieżycy Wiosenna, Rezerwat Hulskie, Rezerwat Krywe, Rezerwat Cisy, Rezerwat Chwaniów, Rezerwat na Opalonym, Rezerwat nad Trzciancem, Rezerwat na Oratyku, Rezerwat Sine Wiry.

Powiat bieszczadzki niewątpliwie stanowi atrakcję dla turystów nie tylko z województwa podkarpackiego, ale i z całej Polski. Jego wyjątkowość oraz nieprzeciętne walory w znaczny sposób przysłużyły się rozwojowi różnorodnych form turystyki.

Ogólna liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania w powiecie bieszczadzkim według danych GUS z roku 2012 to 35 obiektów z 2768 miejscami noclegowymi⁶.

4. Wybrane imprezy kulturalno-rozrywkowe

Bieszczadzki Bieg Lotników – jest imprezą narciarską ku czci tych, którzy w okresie międzywojennym na szybowisku w Ustjanowej uczyli się lotniczego abecadła, a później podczas II wojny światowej bronili polskiego nieba, poświęcając niejednokrotnie swoje życie. Impreza odbywa się każdego roku w styczniu, gdzie rokrocznie na starcie staje ok. 150 zawodników. Trasa do biegów narciarskich rozpoczyna się w Ustjanowej i uczestnicy mają do pokonania dystans 20 km dla mężczyzn, 10 km dla kobiet oraz 3 km dla amatorów narciarstwa bie-

³ P. Grygiel, A. Grzesik, *Spoleczno-gospodarcza kondycja województwa podkarpackiego na tle kraju*, Wydawnictwo MANA, Rzeszów 2003, s. 21.

⁴ http://www.bieszczadzki.pl/files/Diagnoza_stanu_spoleczno_gospodarczego_Powiatu_Bieszczadzkiego.pdf (14.04.2013).

⁵ www.ekoportal.pl/Wykaz-PAWEB/cardAttachment?fileId=11548 (19.04.2011).

⁶ http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_cechter.display?p_id=156695&p_token=0.712419138659-8091 (26.04.2011).

gowego. Bieszczadzki Bieg Lotników ma formułę otwartą przez co mogą w nim uczestniczyć zarówno zawodnicy uprawiający ten sport na poziomie wyczynowym jak i amatorzy narciarstwa biegowego. Startują w nim zawodnicy w grupach dziecięcych, młodzieżowych, dla dorosłych oraz weteranów.

W Krainie Wilka – to cykl imprez związanych z wyścigami psich zaprzęgów, które odbywają się w Lutowiskach, Bystrem i Baszni Dolnej. Zawody są zaliczane do Pucharu Polski, a zawodnicy muszą pokonać prawie 120 km. Trasa podzielona jest na kilka etapów, a jeden z biegów jest organizowany w nocy.

Ogólnopolski Bieszczadzki Rajd Narciarski – organizatorami są Bieszczadzki Park Narodowy i Grupa Bieszczadzka GOPR we współpracy z Urzędem Gminy Lutowiska oraz Kołem Przewodników Beskidzkich, Terenowych i Pilotów Wycieczek przy Oddziale PTTK „Ziemia Sanocka” w Sanoku. W imprezie cyklicznie bierze udział ponad 100 osób z całego kraju. Z roku na rok Bieszczadzki Rajd cieszy się coraz większą popularnością nie tylko wśród uczestników z Polski, ale i zagranicy. Celem rajdu jest przede wszystkim popularyzacja zimowego wypoczynku z poznaniem przyrody Karpat Wschodnich oraz popularyzacja narciarstwa ski-tourowego. zapewniająca dobre warunki zwolennikom zimowego pobytu w górach⁷.

Mistrzostwa Karpat w Speedridingu „Carpathia Speedriding Cup” – najlepsi polscy zawodnicy w tej bardzo widowiskowej i ekstremalnej dyscyplinie walczą o tytuł Mistrza Karpat. Ponadto na zawodach jest możliwość zdobycia punktów, dzięki którym można uzyskać kwalifikacje do udziału w Mistrzostwach Świata. Speedriding to dyscyplina zimowa, połączenie narciarstwa z paralotniarstwem, po osiągnięciu odpowiedniej prędkości zawodnik jest w stanie wykonywać niskie loty oraz księżycowe skoki.

Droga Krzyżowa na Tarnicę (1346 m n.p.m.) – najwyższy szczyt polskich Bieszczadów. W Bieszczady zjeżdżają się turyści z Podkarpacia oraz z całej Polski. Niestety wydarzenie to niesie ze sobą duże zagrożenia dla bieszczadzkiej przyrody.

Bieg Rzeźnika – to jedna z ciekawszych imprez sportowych w Bieszczadach. Start odbywa się jak zwykle w Komańczy, w piątek po święcie Bożego Ciała i biegnie do Ustrzyk Górnych. Co roku 300 zespołów, mierzy się z dystansem (ponad 70 km), swoimi słabościami, zmęczeniem, stromymi podejściami i trudnymi, technicznymi zabiegami.

---

⁷ http://www.bdpn.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=1004&Itemid=182.

Powojenne Targi Końskie w Lutowiskach – jest to otwarta impreza, organizowana corocznie w pierwszy weekend lipca. Wydarzenie nawiązuje do czasów, kiedy to Lutowiska leżały prawie w centrum ówczesnego państwa polskiego. Targi Końskie w Lutowiskach to impreza, która cieszy się bardzo dużą popularnością zarówno wśród lokalnej społeczności, jak i odwiedzających w sezonie letnim Bieszczady. Impreza rozpoczyna się paradą koni przez główną ulicę Lutowisk.

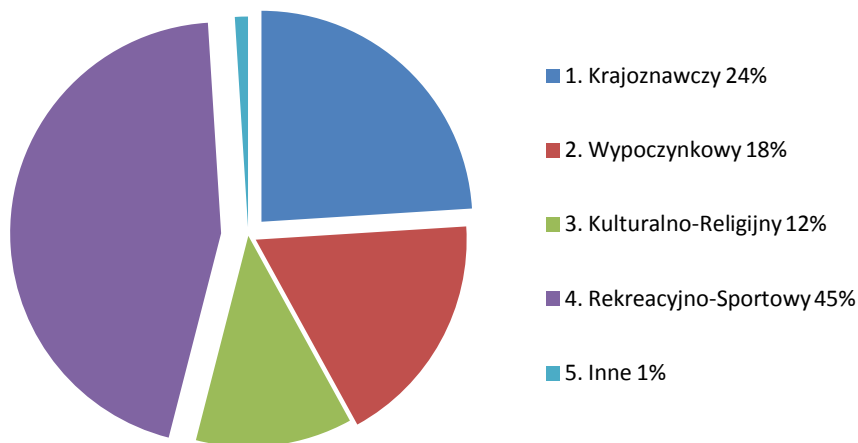
Festyn Ludowy „Koszykalia” – jak sama nazwa wskazuje impreza związana jest z wikliniarstwem, jednak to tylko część atrakcji, jakie czekają na turystów. Festyn odbywa się w Bandrowie.

Dzień Żubra – rozpoczyna się tradycyjnie od zawodów strzeleckich dla bieszczadzkich myśliwych. Odbywa się kiermasz wyrobów artystycznych i rękodzieła, konkursy dla publiczności i koncerty, ale przede wszystkim wiele akcentów edukacyjnych na temat żubrów oraz ochrony przyrody w Bieszczadach. Impreza odbywa się w Lutowiskach.

Święto Chleba – od ziarenka do bochenka – wypiek tradycyjnego chleba karpackiego w Dźwiniaczu Dolnym – na imprezie istnieje możliwość degustacji dobrego chleba wypiekanego w piecu chlebowym na świeżym powietrzu, w tradycyjny sposób na liściu chrzanu i kapusty, podawanego z masłem, smalcem i ogórkiem. W trakcie święta prezentowane są wyroby regionalne (rękodzielnicze, rzemieślnicze) bieszczadzkich artystów, które można zakupić. Na imprezę co roku przybywa kilka tysięcy osób, w tym turystów.

5. Wybrane wyniki badań

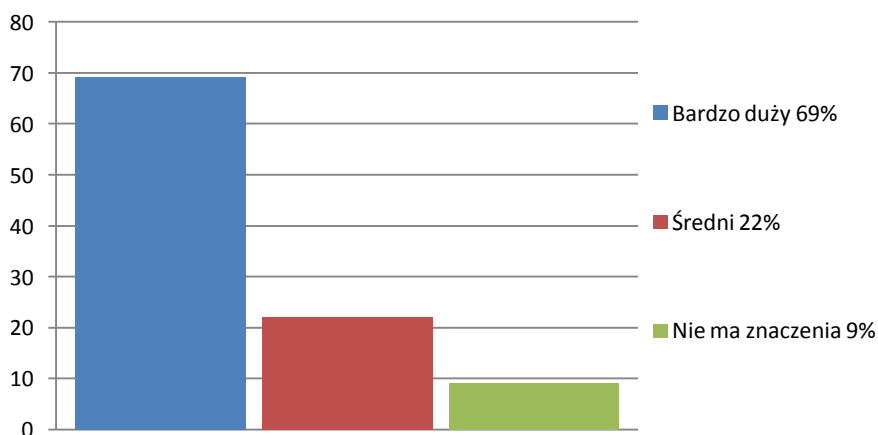
Badania przeprowadzone były w miejscowościach, w których odbywają się opisane imprezy kulturalno-rozrywkowe tj. Komańcza, Lutowiska, Ustrzyki Dolne oraz Wołosate w 2013 roku. Wyniki badań dokładnie ukazują wpływ imprez na rozwój powiatu bieszczadzkiego, a w szczególności miejscowości, w których one się odbywają. Badania opierały się na przebadaniu turystów z wymienionych miejscowości, w każdej po 25 kwestionariuszy. W wyniku przeprowadzonych badań ankietę wypełniło 100 osób, w tym 32 kobiety oraz 68 mężczyzn w różnym wieku.

Rysunek 1. Motywy przyjazdów do powiatu bieszczadzkiego

Źródło: badania własne.

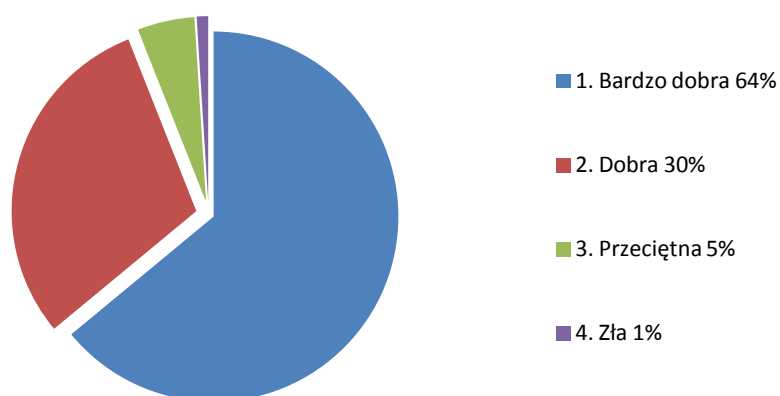
Przeważający motyw rekreacyjno-sportowy spowodowany jest tym, iż badania były prowadzone w czasie trwania imprez rekreacyjnych i sportowych, przyczynia się też do tego górski teren umożliwiający uprawianie form sportowo-rekreacyjnych (rys. 1).

Rysunek 2. Wpływ imprez kulturalno-rozrywkowych na termin przyjazdów do powiatu bieszczadzkiego

Źródło: badania własne.

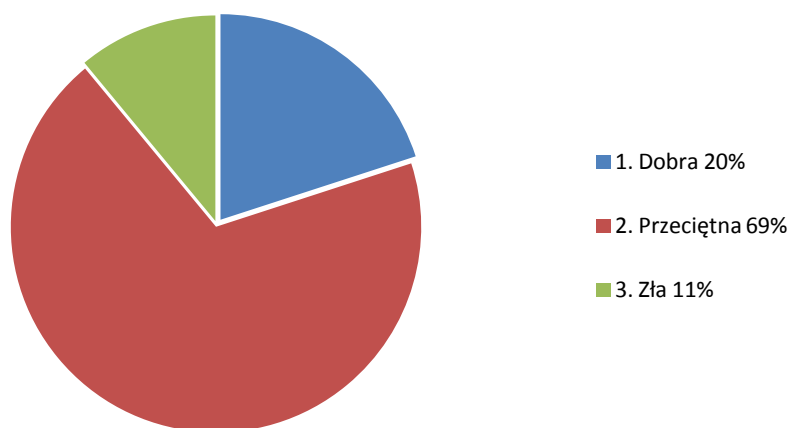
Z rysunku 2 wynika, że większość turystów przybywających do powiatu bieszczadzkiego bierze pod uwagę termin organizowania imprez. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że duża część badanych, to osoby przybywające z okolicznych miejscowości lub uczestnicy biorący czynny udział w tych wydarzeniach.

Rysunek 3. Atrakcyjność turystyczna imprez na terenie powiatu bieszczadzkiego

Źródło: badania własne.

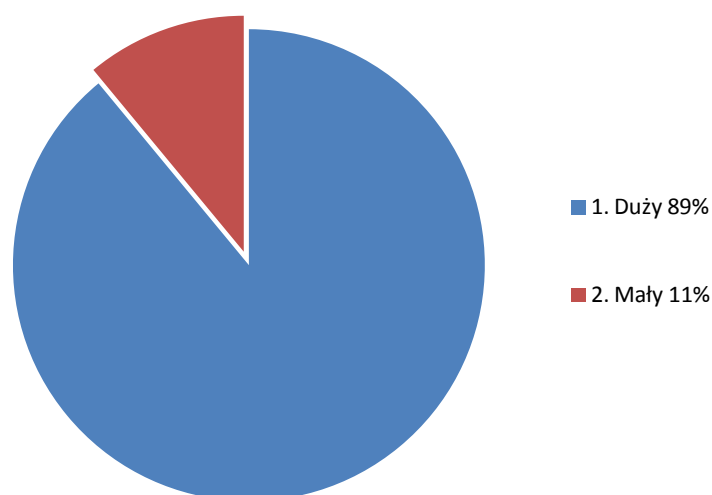
Znaczna część badanych (64%) wskazała na odpowiedź bardzo dobrą i dobrą (30%), co oznacza, że zdecydowana większość badanych jest usatysfakcjonowana poziomem imprez.

Rysunek 4. Ocena promocji i reklamy

Źródło: badania własne.

Jak widać na rysunku 4, tylko 20% ankietowanych uważa, że reklama i promocja jest na dobrym poziomie. Wyniki badań pokazują, że pod tym względem jest jeszcze dużo do zrobienia. Przyczyną tego stanu rzeczy może być bariera finansowa lub zbyt małe nakłady na promocje i reklamę. Jak donosi raport rozwoju lokalnego powiatu bieszczadzkiego na lata 2007–2013, konieczne będzie przygotowanie nowych prognoz finansowych opartych o bardziej agresywny plan inwestycyjny, w przypadku skutecznego pozyskiwania funduszy ZPORR, co będzie wymagało zaangażowania znacznie większych środków niż zarezerwowany na ten cel kapitał własny, m.in. w związku z koniecznością finansowania inwestycji w okresie przez pozyskaniem dotacji⁸.

Rysunek 5. Wpływ imprez kulturalno-rozrywkowych na rozwój zagospodarowania turystycznego

Źródło: badania własne.

Rysunek 5 wskazuje, że imprezy mają bardzo duży wpływ na rozwój zagospodarowania turystycznego powiatu bieszczadzkiego (89%), zaś tylko 11% wskazało, iż wpływ ten jest niewielki.

⁸ Stan i rozwój lokalny powiatu bieszczadzkiego na lata 2007–2013, WUP, Rzeszów 2014.

Wnioski

1. Bogaty dorobek kulturowy, niecodzienna mało zanieczyszczona jeszcze przyroda oraz mnogość imprez kulturalno-rozrywkowych i sportowych powodują, że powiat bieszczadzki staje się coraz bardziej atrakcyjny dla turystów.
2. Głównym motywem przyjazdów do powiatu bieszczadzkiego jest uprawianie form sportowo-rekreacyjnych.
3. Badania wskazują, że większość turystów przybywających do powiatu bieszczadzkiego bierze pod uwagę termin organizowania imprez kulturalno-rozrywkowych.
4. Czynnikiem podstawowym, świadczącym o atrakcyjności imprez kulturalno-rozrywkowych są wyjątkowe walory przyrodnicze tych terenów.
5. Imprezy organizowane na terenie powiatu bieszczadzkiego mają duży wpływ na rozwój zagospodarowania turystycznego w tym regionie.
6. Turyści uczestniczący w imprezach to często mieszkańcy okolicznych miejscowości.
7. Barierą w rozwoju imprez kulturalno-rozrywkowych jest brak odpowiedniej promocji i reklamy oraz słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna.
8. Imprezy kulturalno-rozrywkowe w dużym stopniu wpływają na rozwój turystyki w powiecie bieszczadzkim.

Bibliografia

- Grygiel P., Grzesik A., *Spoleczno-gospodarcza kondycja województwa podkarpackiego na tle kraju*, w: M. Malikowski, *Województwo podkarpackie na przełomie XXI wieku*, Wydawnictwo MANA, Rzeszów 2003.
- Różycki P., *Zarys wiedzy o turystyce*, Wydawnictwo Proksenia, Kraków 2006.
- Główny Urząd Statystyczny, Powiat Bieszczadzki 2013.
- Starostwo Powiatowe, *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Bieszczadzkiego 2011*.
- www.bdpn.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=1004&Itemid=182 (19.04.2013).
- www.bieszczady.pl.
- www.bieszczadzki.pl/files/Diagnoza_stanu_spoleczno-gospodarczego_Powiatu_Bieszczadzkiego.pdf (14.04.2013).
- www.ekoportal.pl/Wykaz-PAWEB/cardAttachment?fileId=11548 (19.04.2013).
- www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_cechter.display?p_id=156695&p_token=0.7124191386598091 (26.04.2013).
- Stan i rozwój lokalny powiatu bieszczadzkiego na lata 2007–2013, WUP, Rzeszów 2014.

**A selection of cultural events in the district Bieszczady and their impact
on the development of tourism in the region**

Summary

Bieszczady County has long attracted crowds of tourists, not only due to the outstanding tourist attractions, but also a rich calendar of cultural and entertainment events, which contributes to the attractiveness of the region, and strengthens the position of the area against the province and the country. This work will bring the influence of selected cultural events - entertainment for the development of tourism in the district Bieszczady. The work outs are not only popular events recognizable in Poland, but less known.

A multitude of events organized for the threnody district attracts tourists not only in summer but also in winter. The varied terrain and high altitude relative allows you to organize a number of sporting events and leisure activities, so that each participant has something for everyone ranging from amateur to professional. The rich historical past and preserved cultural traditions enabled the opening of ancient events which today have proven very popular. Thanks to the work we know some aspects affecting the development of cultural and entertainment events, on the basis of accommodation, catering and tourist management.

Translated by: *Jaroslav Herbert*